

Valors

Diari digital d'ètica i reflexió promogut per la revista Valors

[Qui som](#) [Subscriu-te](#) [Publicitat](#) [Punts de venda](#)

Diccionari de Valors
Tots els nostres continguts

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

Articles

Arxiu d'articles seleccionats de la revista Valors

Joan-Carles Mèlich: “L’humà no pot eludir allò inhumà”

7 GENER 2016

Darreres portades

Valors 133. La humanitat

En una llibreria cèntrica de Barcelona ens citem amb Joan-Carles Mèlich (Barcelona, 1961). Un filòsof que ha estudiat els dos extrems de l'ànima humana: la compassió i la crueltat. Per això estem segurs que és la persona ideal per ajudar-nos a descobrir què ens fa humans. Llicenciat en Filosofia i doctor en Filosofia i Lletres per la Universitat Autònoma de Barcelona. Actualment és professor titular de Filosofia de l'Educació en aquesta mateixa universitat. Des de fa quinze anys s'ha dedicat a elaborar una "filosofia antropològica de la finitud" en les seves diverses expressions: el cos, el símbol, el plaer, l'alteritat, la memòria, el desig, la contingència, el silenci i la mort. A principis de l'any 2000 inicia la seva col·laboració amb Lluís Duch, monjo de Montserrat, de qui es considera alumne. Junts han publicat *Escenaris de la corporeïtat* i *Ambigüitats de l'amor*. Entre els seus darrers llibres destaquem *La lección de Auschwitz* (2004); *Ética de la compasión* (2010); *Lógica de la crueldad* (2014); i *La lectura com a pregària*.

Si t'interessa la revista i vols llegir-la còmodament a través d'internet, compra-la en aquest [link](#)

Darrers Vídeos

Entrevista al magistrat Santiago Vidal sobre el valor de la justícia.

Valors Revista

Consulta el fons editorial de la revista

Valors Ràdio

Escolta tots els programes de ràdio

Valors TV

Produccions audiovisuals de Valors

Actes

Els actes de Valors

Fragments filosòfics (2015).

Què és la Humanitat?

Hi ha una paraula que descriu força bé la idea que tinc d'humanitat: ambigüitat. I és que la humanitat té llums i ombres. Si no hi ha clarobscur no hi ha humanitat. Allò propi de l'humà és justament aquesta ambivalència.

I hem intentat definir-lo masses vegades?

Sí. Justament allò que anomeno “tradició metafísica” –‘metafísica’ en el sentit de Nietzsche i Heidegger–, ha intentat definir l'ésser humà “substancialment”. Per exemple, Plató diu que l'home és una “ànima empresonada en un cos”. O també, d'altra banda, tenim les dues definicions que trobem a la Política d'Aristòtil: “l'ésser humà és l'animal que té logos, que després dona lloc a l'animal racional, i “l'home és un animal polític”. En general, la filosofia occidental ha tingut la tendència a ser una filosofia metafísica.

Vostè, en canvi, intenta defugir d'aquestes definicions substancials...

Sí. Crec que l'ésser humà és un ésser ambigu, és indeterminació i herència. Arribem a un món sense estar determinats, però ja d'entrada heretem una gramàtica: una llengua, uns costums, una moral –que no s'ha de confondre amb una ètica–, unes normes de conducta, uns valors... En definitiva, l'home per si sol no és res, fins que és en el món, en un món. Aquest “ser en un món” és el resultat de les relacions amb els altres. I és en aquestes relacions on es concreta, aquí i ara, la seva humanitat i inhumanitat. És a dir, la humanitat no és una cosa que un té (l'ànima, la raó...), sinó la forma de relacionar-nos amb els altres.

Som Notícia

L'actualitat de Valors

Segueix-nos:

Cerca

Per tant, segons aquest raonament, no naixem humans, sinó que ens fem humans al llarg de la vida?

Exacte. Ningú neix humà, sinó que ens anem fent humans. Ara bé, atenció, aquest “fer-se humans” també significa que no ens fem mai del tot humans. És un continu fer-se i desfer-se. És a dir, allò propi de l’humà és que mai arriba a ser humà, perquè l’humà no pot esquivar la inhumanitat (la violència, el Mal, la crueltat...). Dit d’una altra manera, si hi ha ésser humà hi ha possibilitat de compassió, però també possibilitat de crueltat. Compassió i crueltat són les dues cares de la humanitat.

Sobretot, en l’àmbit de la inhumanitat, hi ha accions de l’home que encara ens recorden l’animalitat.

Efectivament. De fet, la meua filosofia antropològica és una defensa de l’animalitat en els humans. Diria que el gran problema d’avui ja no és en què ens diferenciem dels animals – aquesta qüestió és més pròpia d’una antropologia del segle XIX i XX-, sinó en què ens diferenciem de les màquines. Aquesta ha de ser la pregunta de l’antropologia del segle XXI. Per mi, el fet que la compassió –distintiu de l’humà, com asseguren alguns experts científics i primatòlegs com Frans de Waal–, també es doni en grans primats i en alguns mamífers (dofins, balenes, elefants) no és un problema, sinó tot el contrari, ja que la meua és una antropologia continuista amb el món animal.

De fet, moltes definicions d’home comencen dient: “L’home és l’animal que...”.

Penso que s’ha fet un mal ús del mot “animal”. Avui pensem que tots els éssers no humans són animals, però no té res a veure una formiga amb una serp o amb un bonobo. Una cosa són els mamífers, un altre els peixos i, un altre, els rèptils o els insectes. La concepció metafísica, però, és tan orgullosa que parla de

l'animal –en singular–. És evident que hi moltes diferències entre un humà i un mosquit, però entre un nen i un bonobo, no tantes...

Per tant, ens hauríem de centrar en les màquines...?

Sí; per exemple, ens hauríem de preguntar: les màquines poden tenir compassió? És la qüestió que es planteja a la pel·lícula *Blade Runner* de Ridley Scott. Diria que la compassió és una possible resposta dels humans, també d'alguns animals, però no de les màquines.

Però no tots els humans som compassius, ni tots els humans som cruels. Hauríem de pensar que són valors o contravalors innats a la condició humana?

Quan vaig escriure *Ética de la compasión* la pregunta que més em van fer va ser: es pot ensenyar a ser compassiu? I, al cap de quatre anys, vaig donar la resposta al llibre *Lógica de la crueldad. Em sembla que allò que ensenyem normalment és a ser cruels*. És a dir, no sé si la compassió és innata –no m'atreveixo a fer aquesta afirmació–, però crec és bastant obvi que eduquem en la crueltat.

Doncs sí que anem bé...

Els nens i nenes sovint tenen compassió vers aquells éssers que no n'han de tenir. Per exemple, un animal domèstic. Aleshores, els pares i educadors ensenyen als nens a deixar de tenir compassió vers determinats éssers les vides dels quals no tenen tan valor com les nostres. Trobem normal que un nen plori una mica quan se li mor la mascota, però si ho fa massa l'advertim: “Ja n'hi ha prou, que només era un gos!”. El podem renyar per tenir més compassió de la deguda. D'igual manera, si quan es mor l'avi el nen no plora, ho trobem estrany. Per tant, encara

que els humans som éssers compassius i empàtics, perquè el dolor dels altres ens afecta, l'educació estableix els límits d'aquesta compassió. Dit d'una altra manera, l'home aprèn a ser cruel, és a dir, a sentir indiferència vers el patiment de determinats éssers. No podem oblidar això: ser cruel també és ser humà.

Si voleu llegir l'entrevista sencera, acudiu als nostres punts de venda o compreu-la directament al nou iQuiosc.cat.

Tweet

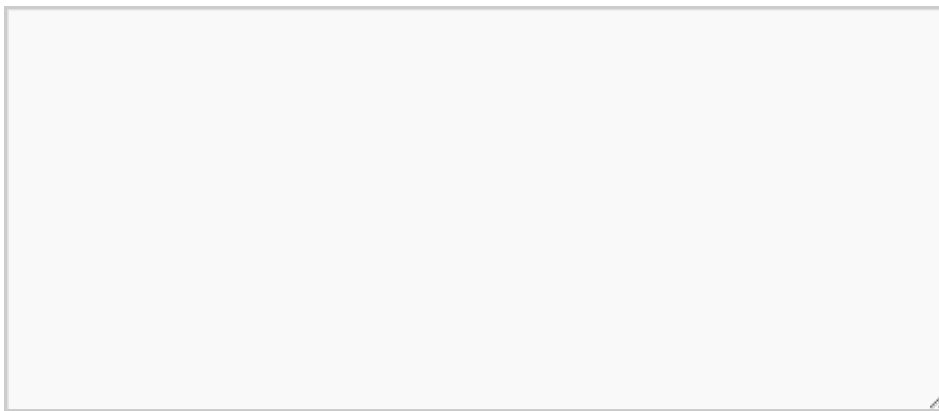

Deixa un comentari

L'adreça electrònica no es publicarà Els camps necessaris estan marcats amb *

Nom *

Correu electrònic *

Envia un comentari

Valors

Web editada des del voluntariat per l'Associació Cultural Valors, entitat sense ànim de lucre amb seu a Mataró.

Els vostres comentaris seran benvinguts a redaccio@valors.org

[Qui som](#)

[Subscriu-te](#)

[Publicitat](#)

[Punts de venda](#)

[Demana un número antic](#)

Edita:

Associació Cultural Valors

Portal de Valldeix, 17 2n, 08301 Mataró
telèfon 620.749.138 · fax 93.798.62.59

ISSN 2385-6807

Amb la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya
**Departament
de la Presidència**